

Sygn. akt III AUa 49/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Marcjanna Górską
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Bogdan Świerk (spr.)
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. w Lublinie

sprawy J. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 13 grudnia 2012 r. sygn. akt IV U 486/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 49/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił J. P. prawa do emerytury. Organ rentowy przyjął, że ubezpieczony nie spełnił wszystkich ustawowych przesłanek prawa do tego świadczenia bo nie wykazał posiadania przynajmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. W ocenie organu rentowego J. P. ma tylko 12 lat 1 miesiąc i 22 dni tak kwalifikowanego zatrudnienia bo organ ten nie zaliczył do niego pracy ubezpieczonego wykonywanej w okresie od dnia 16 grudnia 1977 r. do dnia 7 czerwca 1991 r. w Wojewódzkim Związku Gminnych Spółdzielni (...) w S. Oddział Produkcji Silikatów w S..

W odwołaniu od tej decyzji, kwestionując jej prawidłowość, ubezpieczony nie zgodził się z odmową zakwalifikowania wyżej wymienionego zatrudnienia jako pracy w szczególnych warunkach.

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Siedlcach zmienił przedmiotową decyzję i ustalił J. P. od dnia 10 maja 2012 r. prawo do emerytury.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na poniższych ustaleniach faktycznych oraz ich ocenie prawnej: J. P., urodzony dnia (...), wystąpił w dniu 10 maja 2012 r. do pozwanego organu rentowego z wnioskiem o emeryturę.

Pozwany uznał, że wnioskodawca udowodnił staż ubezpieczeniowy w rozmiarze 31 lat, 1 miesiąc oraz 17 dni w tym 12 lat, 1 miesiąc i 22 dni pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Faktem bezspornym między stronami jest ten, że w okresie od dnia 16 grudnia 1977 r. do dnia 7 czerwca 1991 r. ubezpieczony wykonywał zatrudnienie w Zakładzie (...) w S. Oddział Silikatów w S.. Zatrudnienie to wykonywał na stanowisku maszynisty lokomotywy. Do jego pracowniczych obowiązków należało odebranie wagonów z wapnem i węglem z bocznic kolejowej i dostarczenie ich na bocznicę znajdującą się na terenie jego pracodawcy, przetaczanie tych wagonów w czasie rozładunku a następnie po jego zakończeniu ich odstawienie z powrotem na bocznicę (...). W okresach wzmożonych dostaw tych surowców wnioskodawca pomagał w ich ręcznym rozładunku, będąc od dnia 1 czerwca 1990 r. także brygadzystą grupy pracowników rozładunkowych. Pracę maszynisty wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Obecnie nie pracuje i ma ustalone prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Okręgowy przytoczył ustawowe przesłanki prawa do emerytury o które ubiega się wnioskodawca i uznał, że w jego sytuacji przesłanki te zostały spełnione. Prace które on wykonywał są bowiem wymienione w dziale VIII pkt.1 i pkt. 13 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz w dziale VIII ust. 13 pkt.6 uchwały Nr 80 Zarządu Centralnego Związku (...) z dnia 30 czerwca 1983 r. Według Sądu Okręgowego wnioskodawca dysponuje ponad 15-letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach i skoro spełnił także pozostałe przesłanki prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, to należało mu ustalić prawo do tego świadczenia z dniem złożenia przez niego wniosku o emeryturę.

Apelacje od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł pozwany organ rentowy wnosząc o jego zmianę i o oddalenie odwołania J. P., ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Skarżący zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego – przepisu art. 184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 ust.1 i § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez błędną ich wykładnię i przyjęcie, że J. P. w okresie od dnia 16 grudnia 1977 r. do dnia 7 czerwca 1991 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A (dalej podawanym jako wykaz A) w dziale VIII poz. 13 załącznika do tego rozporządzenia, oraz

- naruszenie prawa procesowego – przepisu art. 233 § 1 kpc przez przekroczenie określonej w nim zasady swobodnej oceny dowodów.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że wnioskodawca nie pracował w łączności lub w transporcie. Aczkolwiek był on maszynistą lokomotywy to zakres jego czynności pracowniczych w postaci przetaczania wagonów z wapnem i węglem z bocznic kolejowej na bocznicę pracodawcy i dostarczanie pustych wagonów z powrotem nie jest tożsamy z pracą zakładowych służb kolejowych bezpośrednio związanych z utrzymaniem ruchu pociągów. Skarżący powołał się na wykładnię prawa zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r. II UK 21/10, zgodnie z którą wymienienie w wykazie A, stanowiącym załącznik do wyżej cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów, poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo- branżowy. Nie można swobodnie wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami do których nie zostały one przypisane we wskazanym wykazie. Według autora apelacji Sąd Okręgowy niewłaściwie zakwalifikował charakter zatrudnienia wnioskodawcy w omawianym okresie, a przez to wadliwie przyjął, że ubezpieczony spełnił przesłankę posiadania przynajmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje: spór między stronami sprowadza się do oceny poprawności kwalifikacji charakteru prawnego zatrudnienia wnioskodawcy jakie wykonywał on w okresie od dnia 16 grudnia 1977 r. do dnia 7 czerwca 1991 r. Przyjęcie, że była to praca w szczególnych warunkach oznacza poprawność przedmiotowego ustalenia faktycznego sądu pierwszej instancji i przez to implikuje konieczność oddalenia apelacji. Stanowisko przeciwne oznaczałoby potrzebę jej uwzględnienia. Zgodzić się należy z poglądem pozwanego, powtórzonym za Sądem Najwyższym i wyrażonym w wyroku tego sądu, cytowanym w uzasadnieniu apelacji, że wykaz A ma charakter stanowiskowo – branżowy ale nie należy tego utożsamiać z podległością danego pracodawcy określonego resortowemu ministrowi. Decydujące znaczenie ma bowiem przyporządkowanie określonej pracy do danej branży przemysłowej. Przypomnieć w tym miejscu należy, że będące przedmiotem sporu prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy, a mianowicie z bardziej niekorzystnego środowiska pracy, w tym trudniejszych warunków, w jakich jest ona świadczona lub z jej charakteru, przez co wzrasta narażenie na szybsze zrealizowanie się ryzyka emerytalnego z powodu wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sprawności psychofizycznej pracownika (zob. wskazywany także przez apelującego, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10 – LEX nr 619638).

Oznacza to, że tylko rodzaj wykonywanej przez pracownika pracy może decydować o jego prawie do emerytury w obniżonym wieku, przy czym stosownie do treści § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 7, poz. 43 ze zm.), praca ta musi być wymieniona w wykazie A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia. Decydujące zatem znaczenie przy ocenie charakteru pracy z punktu widzenia uprawnień emerytalnych posiada możliwość zakwalifikowania jej pod którąś z pozycji wymienionego wykazu. Jak już wyżej wspomniano treść przedmiotowego wykazu prowadzi do wniosku, że wyodrębnienie w nim poszczególnych prac ma charakter stanowiskowo-branżowy, co jednoznacznie stwierdził Sąd Najwyższy nie tylko w powołanym przez apelację wyroku ale także w wyroku z dnia 19 marca 2012 roku, II UK 166/11 – LEX nr 1171002). Należy zgodzić się z Sądem Najwyższym, że „przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest zatem bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyporządkowanie prac do określonej branży nie jest jednak równoznaczne z przynależnością danego pracodawcy (zakładu pracy) do określonego resortu, co, jak się wydaje, sugeruje apelacja. Podzielenie poglądu skarżącego, zdaniem sądu drugiej instancji, prowadziłyby bowiem do nierównego traktowania pracowników zatrudnionych u prywatnych pracodawców, którzy nie podlegają żadnemu ministrowi, jak też u pracodawców prowadzących w ramach jednego zakładu zróżnicowaną branżowo działalność. W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie do zaakceptowania jest sytuacja, w której podległość organizacyjna ma decydujące znaczenie przy kwalifikowaniu określonego rodzaju prac, jako pracy w szczególnych warunkach (zob. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 września 2012 r. III AUa 205/12 – LEX 1220575 i podane w jego uzasadnieniu orzecznictwo Sądu Najwyższego).

Dodatkowo zauważyć należy, że także akty wydawane przez właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralnych związków spółdzielczych w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w ramach upoważnienia wynikającego z § 1 ust. 2 wyżej wymienionego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, wskazujące stanowiska, na których w podległych i nadzorowanych przez nich zakładach pracy są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B, określały te stanowiska w sposób branżowy. Oznacza to, zdaniem Sądu, że poszczególni ministrowie wręcz zakładali, że działalność prowadzona przez podległe im zakłady może być branżowo zróżnicowana.

Nie można mieć wątpliwości, że praca wnioskodawcy świadczona w przedmiotowym okresie to wręcz typowa działalność transportowa polegająca na przewożeniu towarów z jednego miejsca w drugie plus okresowa pomoc przy ręcznym wyładunku wapna i węgla, a więc materiałów pylistych – węgiel i toksycznych – wapno. Nie ma przy tym znaczenia, że przewóz ten odbywał się na stosunkowo niewielkiej odległości, bo między bocznica kolejową a bocznica usytuowaną na terenie pracodawcy ubezpieczonego. Istotną okolicznością jest przecież ta, że była to praca w transporcie. Czynności maszynisty lokomotywy to niewątpliwie praca bezpośrednio związana z ruchem pociągów w ramach zakładowej służby kolejowej. Dlatego prawidłowe jest ustalenie Sądu Okręgowego, że praca wnioskodawcy na tym stanowisku była zatrudnieniem wykonywanym w szczególnych warunkach oraz, że jest to praca wymieniona w dziale VIII, poz.13 wykazu A. Ustalenia tego nie zmienia fakt dorywczego ręcznego wykonywania przez J. P. pracy wyładunkowej węgla i wapna, bo tego rodzaju czynności także są kwalifikowane jako praca w szczególnych warunkach – dział VIII, pkt 1 wykazu A. A zatem trafnie przyjął sąd pierwszej instancji, że w sytuacji ubezpieczonego zostały spełnione wszystkie ustawowe przesłanki prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, co pozwoliło na zmianę odmownej decyzji pozwanego i ustalenie J. P. prawa do emerytury.

Oczywiście wadliwe jest przywołanie przez Sąd Okręgowy uchwały Nr 80 z dnia 30 czerwca 1983 r. Zarządu Centralnego Związku (...) już z tej przyczyny, że pracodawca wnioskodawcy nie należał do spółdzielczości pracy ale do związku Gminnych Spółdzielni (...). Dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej ten fakt nie ma istotnego znaczenia skoro wykazy tak zwane „resortowe” utraciły moc prawną z dniem 31 grudnia 1998 r. i zachowały swoje znaczenie jedynie w sferze dowodowej. Wykazy resortowe mają zatem charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Taki wykaz resortowy ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wymienia się konkretnych stanowisk lecz operuje pojęciem ogólnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 roku, II UK 218/09 – LEX nr 590247).

W tej sytuacji zarzuty i wnioski apelacji pozwanego są całkowicie chybione, przez co apelacji tej należało odmówić słuszności. Jako bezzasadna apelacja pozwanego podlegała zatem oddaleniu.

Z tych więc względów i z mocy art. 385 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku.